

Iedereen **DOKTERS** VAN DE WERELD

NR. 140
ZOMER 2021

DONATEURSMAGAZINE

FOCUS

VLUCHTELINGEN IN BOSNIË

ANALYSE

**DE NAWEEËN VAN COVID-19: ZORGT HET
VIRUS VOOR MEER (ZORG)ONGELIJKHEID,
ARMOEDE EN DISCRIMINATIE?**

GENEEST OOK SOCIAAL ONRECHT

Tessa,

Tessa Bwanding (40 jaar) is vrijwillig sociaal assistent in onze zorgantenne in Namen.

...Wat ik doe...

«Elke week is een vrijwillig medisch en sociaal team op post in de zorgantenne van Dokters van de Wereld in Namen. We bieden er medische en sociale zorg aan iedereen die hier geen toegang tot heeft. Ik ben vrijwillig maatschappelijk werker in de antenne en ben hier al 3 jaar lang te vinden. Mijn job: er alles aan doen om onze patiënten toegang te helpen krijgen tot het reguliere zorgsysteem. Mijn werk is erg gevarieerd: soms zorg ik ervoor dat een Belg opnieuw in orde komt met de ziekenbond, zorg ik ervoor dat een patiënt een afspraak krijgt bij een gynaecoloog of tandarts of zich kan inschrijven in een wijkgezondheidscentrum. De mensen die we hier zien zijn even divers als mijn taken: vaak gaat het over mensen zonder papieren, maar we zien ook 'gewone' Belgen of daklozen.»

...Waarom ik doe wat ik doe...

Mijn tijd geven aan kwetsbare mensen is mijn manier om het gebrek aan menselijkheid en de ongelijkheden van ons zorsysteem te compenseren. Ik help onze patiënten om een minimum aan rechten terug te krijgen. Want het moment waarop hun recht op gezondheid wordt hersteld, komt er energie en tijd vrij voor andere, belangrijke dingen in hun leven.

... Wat ik voel...

Ik vind onze wereld structureel onrechtvaardig: we hebben rechten en privileges naargelang de plek waar we geboren zijn, onze familiale achtergrond... Dokters van de Wereld stelt me in staat om een beetje menselijkheid terug te brengen in deze realiteit.

... Waar ik op hoop...

Meer sociale rechtvaardigheid, toegang tot gezondheidszorg voor iedereen zonder uitzondering, en een rechtsstaat die die idealen echt in de praktijk brengt.

“Iedereen heeft recht op medische zorg.”

Beste lezer, lezeres

In deze zomereditie blikken we terug op het voorbije jaar.

Als terreinorganisatie hebben we als een van de eerste een glimp opgevangen van de maatschappelijke ravage die de pandemie zou aanrichten. Vanuit de medibus in Wallonië en Brussel tot in de zorg-antennes aan de kust krijgen onze vrijwilligers al een jaar met een nieuwe doelgroep te maken: mensen die voordien nog net de eindjes aan elkaar wisten te knopen maar die door de economische impasse in een neerwaartse spiraal zijn beland. Het gaat om actieve mannen en vrouwen, zelfstandigen en alleenstaande moeders die voor het eerst in hun leven bij ons aankloppen voor basisnoden als medische zorg, voedselhulp of hygiënekits met mondmaskers, menstruatieproducten, zeep en tandpasta.

In het buitenland duiken dezelfde verontrustende signalen op: van straatjongeren die voedsel en onderdak nodig hebben en Syrische zorgcentra die niet aan medisch materiaal geraken om COVID-19-patiënten te verzorgen tot vluchtelingen in Niger die geen sanitaire mogelijkheden hebben om zich tegen het virus te beschermen. In elk van deze landen hebben we projecten opgericht die deze mensen helpen.

In het kielzog van de crisis is de kloof tussen arm en rijk wereldwijd aanzienlijk gegroeid. Zo nam zowel het vermogen van miljardairs als het aantal mensen dat wereldwijd in armoede leeft exponentieel toe (lees meer in onze analyse vanaf blz.12). In eigen land kwamen mensen met een goede job en een comfortabele woning min of meer heelhuids door de gezondheids crisis, terwijl mannen met lage inkomens tot vijf keer meer risico liepen te sterven aan corona. Waar het vaccinatieplan in landen met hoge inkomens intussen op punt staat, vallen ontwikkelingslanden ook dit keer weer uit de boot.

Kortom: Deze pandemie drukt ons met de neus op de feiten dat een eerlijke, toegankelijke en inclusieve gezondheidszorg de absolute basis is van een menswaardig bestaan.

Voor die menswaardigheid zet Dokters van de Wereld zich al jaren in en wat het post-coronatijdperk ons ook brengt, samen met en dankzij jouw steun blijft Dokters van de Wereld strijden tegen de ziekte die sociaal onrecht heet.

Bedankt

— *Michel Genet*

ALGEMEEN DIRECTEUR DOKTERS VAN DE WERELD

ZOMER 2021

IN DEZE EDITIE

6 REPORTAGE DE NIGHTSHIFT IN DE ANTWERPSE HERSTELOPVANG VOOR DAKLOZEN

10 BEELDVERHAAL MENTALE HULPVERLENING VOOR VLUCHTELINGEN IN BOSNIË

12 ANALYSE ZORGT HET VIRUS VOOR MEER (ZORG)ONGELIJKHEID, ARMOEDE EN DISCRIMINATIE?

Redactie: Emmy Deschuttere, Marie Monsieur - Vertalingen: Iso Translation - Layout: Françoise Albertyn - V.U.: Michel Genet - Foto's: Ignacio Mariñu, Layla Aerts, Tim Dirven, Marie Monsieur, Seyba Keita, Kristof Vadino, Quentin de Meuter, Arnaud Ghys. Dokters van de Wereld - Kruidtuinstraat 75, 1210 Brussel - +32 (0)2 225 43 00 - info@doktersvanderwereld.be - www.doktersvanderwereld.be. Dokters van de Wereld ondertekent de Ethische Code van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving (VEF) Dit houdt in dat de schenkers minstens jaarlijks geïnformeerd worden over de bestemming van de verworven fondsen.

FOTO CREDITS CHECKEN

In beeld

Het beeld

"Bij migranten onderweg in ons land is druggebruik niet recreatief. Het is een overlevingsmechanisme om kou, honger, onzekerheid, stigmatisering en politiegeweld van zich af te bijten."

Het Brusselse project **Artha** is een samenwerking tussen Dokters van de Wereld & Lama (een vereniging gespecialiseerd in toxicomanie) dat medische, sociale, psychologische en juridische hulp biedt aan jonge migranten die in verdovende middelen een uitweg zoeken uit de totale uitzichtloosheid waar het beleid in ons land hen induwt.

Dokters van de Wereld trekt naar de Romagemeenschap in Servië en Kroatië

Van 2019 tot april 2021 trokken mobiele teams van Dokters van de Wereld naar rurale gebieden in Servië en Kroatië om de lokale Romagemeenschap aan gezondheidszorg te helpen.

De Roma leven er in kampen buiten de steden. Net zoals in de rest van Europa worden ze systematisch geconfronteerd met stigmatisering, armoede en discriminatie. Velen onder hen raken niet aan zorg, omwille van een gebrek aan financiële middelen of door discriminatie.

Om dat op te vangen, hebben we multidisciplinaire teams ingezet die op pad gaan in de Romakampen. Naast medisch personeel (verpleegkundige, huisarts, pediater en gynaecoloog), maatschappelijk werkers en psychologen bestaan onze teams ook uit jonge - vaak vrouwelijke - leden uit hun eigen gemeenschap.

"Naast medische en psychologische zorg bieden we heel concrete steun, zoals hulp bij het invullen van een aanvraagformulier voor een zorgverzekering, het vastleggen

van afspraken voor gespecialiseerde medische diensten of fysieke begeleiding bij de aankoop van geneesmiddelen in de apotheek", vertelt **Juliette Delecluse**, coördinator van het project in Kroatië.

Tijdens het afgelopen jaar hielpen we in totaal 1360 Roma en namen 2985 mensen deel aan onze activiteiten.

Dokters van de Wereld krijgt extra steun van de Nationale Loterij

Dankzij financiële steun van onder andere de Nationale Loterij kon onze Medibus in Brussel de voorbije jaren duizenden geïsoleerde mensen bereiken en medisch begeleiden.

Dit jaar ontvangt Dokters van de Wereld daarbovenop 400.000 euro van de in totaal 1,9 miljoen euro die de Nationale Loterij uitzonderlijk heeft toegekend aan goede doelen actief voor en tijdens de coronacrisis.

Met dit budget willen we onder meer onze projecten voor daklozen blijven financieren. Dokters van de Wereld zoekt hen actief op in daklozen-centra, sociale restaurants en metrostations of op straat. We verstrekken medische zorg en delen mondmaskers, desinfectiegel en hygiënekits met zeep, tandpasta of scheermesjes uit. In ziekenhuizen en bij apothekers verzetten we dagelijks lobbywerk zodat zieke daklozen zonder geld of mutualiteit recht hebben op hospitalisatie.

Het cijfer: **14.500** maandverbanden en tampons uitgedeeld

Voor vrouwen die in armoede leven, zijn menstruatieproducten erg duur. Daarom delen we maandverbanden en tampons uit aan de dakloze en kwetsbare vrouwen die we in onze projecten ontmoeten. Dat doen we ondermeer samen met partners als Bruzelle, een organisatie die menstruatie-armoede bestrijdt door zelf mooie kits te ontwerpen die voldoende tampons en maandverbanden bevatten om de volledige cyclus door te komen. Sinds de start van onze samenwerking hebben we al 14.500 maandverbanden en tampons uitgedeeld.

'HET WAS ECHT EEN PLEZIER TE ZIEN G

Anderhalf jaar na de start van de pandemie struggelen dakloze mensen nog altijd met de impact van het coronavirus dat door ons land raast. De Antwerpse Herstelopvang groeide uit tot een vaste waarde.

TEKST EN FOTO'S: MARIE MONSIEUR

R OM DE HERSTELOPVANG ROEIEN.'

In maart 2020 was de Herstelopvang een feit : met een erg beperkt team bood Dokters van de Wereld in samenwerking met Stad Antwerpen en andere partners een oplossing voor dakloze mensen die omwille van hun medische problematieken nood hadden aan een 24-uursopvang. Het was een primeur in het Antwerpse. Vandaag, meer dan een jaar later, zijn we er nog steeds voor deze kwetsbare groep van de samenleving. Op een jaar tijd veranderde er veel: de Herstelopvang kreeg een nieuw onderkomen, het team verdubbelde in aantal en er kwam een quarantaine-en isolatieopvang bij. *“Waar we het voorbije jaar het hardst aan gewerkt hebben?”* zegt An, arts in het project *“Aan de doorstroommogelijkheden. Iemand een fysiek en medisch herstel aanbieden is relatief gemakkelijk, maar het is de zoektocht naar doorstroomplek die complexer is. Door dakloze mensen een rustpunt aan te bieden, krijgen ze ruimte in hun hoofd om bijvoorbeeld aan hun herstel te werken, een netwerk op te bouwen en op zoek te gaan naar een verblijfplek. We zorgen er ook voor dat elke bewoner toegang krijgt tot een vaste huisarts.”*

WEER OP DE RAILS

Edward kwam twee dagen geleden aan in de Herstelopvang, tijdens het ontbijt vertelt hij zijn verhaal. *‘Toen ik jong was, kreeg ik de kans om de wereld te zien. Ik werkte als matroos en voer mee naar alle uithoeken van de wereld. Tot ik verliefd werd en mijn hart volgde naar België. Ik vond werk op een scheepswerf en kreeg de Belgische nationaliteit. Mijn vrouw en ik kregen een zoon. Hoewel we even later uit elkaar gingen, zijn we vandaag nog altijd vrienden. Mijn leven was dus goed. Maar op een bepaald moment brak ik mijn ruggengraat. Na een lange hospitalisatie en revalidatie mocht ik terug naar huis. De scheepswerf was ondertussen gesloten, waardoor ik geen werk meer had. En toen liep het mis. Ik begon te drinken, gebruikte drugs, verloor mijn appartement en belandde op straat. Tijdens de nachten kon ik terecht in een opvangcentrum. Dat was een goede tussenoplossing maar toch had mijn lichaam een plek nodig om te kunnen recupereren. Zo kwam ik hier terecht in de Herstelopvang. Hier kunnen verblijven geeft me gemoedsrust. Een gemoedsrust die ervoor zorgt dat ik me kan concentreren op wat ik binnenkort wil bereiken. De stress op straat verhindert je om weer op de rails te komen.’*

Ronald belandde in de Herstelopvang nadat hij met spoed werd geopereerd voor een hartinfarct die hij kreeg in de nachtopvang voor daklozen: *‘Hier in de Herstelopvang kan ik op krachten komen, want ik moet alles van nul opbouwen. Hoe ik dat infarct gekregen heb? Van het goede leven denk ik. Ik heb te veel gezeest en te veel pateekes gegeten in mijn leven; dat zorgde ervoor dat alles is dicht geslipt. Het nachtopvangcentrum is goed en noodzakelijk, maar niet genoeg als je zoals ik net een hartaanval hebt gehad. Van halftien ’s morgens tot halftacht ’s avonds kan ik er niet terecht. Tussen die uren op straat rondlopen is te lang in mijn toestand.’*

“Nachtopvangcentra zijn goed, maar voor veel mensen niet genoeg. Van halftien ’s morgens tot halftacht ’s avonds kan je er niet terecht. Tussen die uren op straat rondlopen is te lang in mijn toestand.”

Ik ben nog maar vijf maanden dakloos. Het is misgelopen met de vrouw met wie ik mijn leven deelde. Mijn leven was voordien heel goed, nu ligt alles op zijn gat. Je hebt twee keuzes in je leven: ofwel laat je je gaan, ofwel vecht je. En ik ben een vechtbeest.’

VAN BETEKENIS ZIJN IN EIGEN LAND

‘Dat dakloze mensen voor ze hier terecht kwamen ook een gewoon leven hadden, wordt vaak vergeten, vertelt permanentieverantwoordelijke **Matthias**. *‘Geloof me, echt iedereen kan op straat belanden. Als permanentieverantwoordelijke ben ik vaak het eerste contact als mensen wakker worden: ik voorzie ontbijt, ruim op, ontsmet de verdiepingen,*

bel sociale instanties en sta klaar voor een babbeltje. Ik vind het fijn een job te kunnen doen die op kleine schaal een impact heeft op mensen. De voldoening die je van deze doelgroep krijgt, is ongelooflijk. Het duurt altijd even voor mensen zich openstellen, je moet dus goed tussen de lijntjes van hun verhaal lezen. Reageert er iemand achter die reactie zit. Hoewel er soms uiteraard meningsverschillen zijn onder de bewoners, is het mooi om te zien dat ze vaak ook troost en begrip bij elkaar vinden. Het is bijzonder te zien hoe de mensen hier opnieuw de kracht vinden om opnieuw de wereld in te trekken. Vroeger droomde ik ervan voor een ngo in het buitenland te werken, maar die drang heb ik nu niet meer. Ik besef dat ik ook hier in België kan helpen en van betekenis kan zijn.’

VEILIG NEST

Jessica verblijft sinds een operatie in de Herstelopvang en vindt het belangrijk dat mensen weten wat er in de wereld gebeurt en dat er organisaties zoals Dokters van de Wereld bestaan.

Voor haar is de opvang een veilig nest, maar ook hier zijn paniekaanvallen nooit ver weg. *‘Ik draag een verleden van partnergeweld met mij mee. Zesenhalf jaar geleden duwde mijn ex-vriend me van zestien meter hoogte naar beneden. Mijn twee armen en mijn voet waren verbrijzeld en moesten meerdere keren geopereerd worden. Nu net nog heb ik een operatie in een ziekenhuis achter de rug. Voor ik naar de Herstelopvang kwam, verbleef ik in een opvang voor vrouw & gezin en hoewel ik daar erg goed werd opgevangen, had ik er voortdurend paniekaanvallen. Ik hoorde de stem van mijn ex opnieuw en opnieuw. Het leek of hij schreeuwde dat hij me ging vermoorden. Als ik veel mensen zie, raak ik opnieuw in paniek. Daarom is het goed dat ik nu hier verblijf, in een*

omgeving waar ik medisch word opgevolgd. Ik krijg medicatie en kan praten met de andere bewoners. Hier voel ik me veilig.’

‘Volledig vertrouwen krijgen is niet evident. Mensen die extreem veel meegemaakt hebben op straat zijn alle vertrouwen in de mensheid kwijt. En dat maakt mijn job uitdagend, want net dat vertrouwen is nodig om op een goede manier aan zorgverlening te doen’, vertelt

Marc. ‘Toen ik met pensioen ging, miste ik activiteit. Ik solliciteerde daarom als vrijwilliger bij Dokters van de Wereld, een organisatie die mij altijd aangesproken heeft. Iets kunnen betekenen voor de kwetsbaren van onze maatschappij geeft mij immens veel voldoening. Zondagen zijn mijn favoriete dagen hier. Dan bakken we eitjes en is er ruimte voor een extraatje. Het respect dat ik terugkrijg gaat al mijn verwachtingen te boven. Ik doe bijna alle dagen overuren, maar dat doe ik met heel mijn hart.’

DE MENS ACHTER HET PROBLEEM ZIEN

Verpleegkundige **Berten** was er vanaf dag één bij toen de Herstelopvang opgericht werd in maart vorig jaar. ‘In een jaar tijd heb ik enorm veel geleerd. Het was echt een plezier om de Herstelopvang te zien groeien. Het is nog altijd hard werken, maar dan wel op een meer gestructureerde manier. Er is maar één dakloze teruggekomen nadat hij was vertrokken. Een oude man die na een hele winter terug op straat weer zo verzwakt was dat hij terug moest komen om te recupereren. Maar voor de rest toont de Herstelopvang de kracht en weerbaarheid van de bewoners zelf: wij bieden hen een veilige context, maar het zijn uiteindelijk de bewoners zelf die vanuit hun kracht en weerbaarheid opnieuw bouwen aan een nieuw toekomstperspectief. Samen bouwen we ook aan een vertrouwensherstel in de geneeskunde, waardoor de drempels om een arts te raadplegen verdwijnen. De bewoners hier zijn niet

“Het zijn vaak mensen die gewoon pech hebben gehad en zo tijdelijk in een negatieve spiraal zijn beland. Dakloze mensen benaderen met respect en menselijkheid heeft me het dichtst bij hen gebracht. Zolang je de mens achter het probleem ziet, kan je heel ver komen.”

passief, maar nemen zelf het woord en ondernemen actie. Wat ik heb geleerd is dat het over een erg slimme, creatieve doelgroep gaat. Het zijn vaak mensen die gewoon pech hebben gehad en zo tijdelijk in een negatieve spiraal zijn beland.

Dakloze mensen benaderen met respect en menselijkheid heeft me het dichtst bij hen gebracht. Zolang je de mens achter het probleem ziet, kan je heel ver komen.’

IN HET KORT

Van maart tot december 2020 vingen we **47 dakloze mensen op in de Herstelopvang**. Zij verbleven gemiddeld 22 dagen op de Herstelopvang. **De jongste bewoner was 26 jaar, de oudste was 83 jaar. 65%** van de bewoners had een Belgische verblijfsvergunning of had er geen nodig en **85%** van de cliënten was mannelijk.

Doorlopend voerden we elke dag consultaties uit: orthopedische aandoeningen, longaandoening en aandoeningen aan het hart en bloedvaten kwamen het vaakst voor.

Elke cliënt krijgt een eigen kamer en wordt intensief begeleid op medisch, sociaal, psychologisch en administratief vlak. Samen zoeken we naar de beste mogelijke oplossingen.

VLUCHTELINGEN IN BOSNIË

Dokters van de Wereld verleent mentale en psychosociale hulp aan de duizenden vluchtelingen en migranten die in Bosnië-Herzegovina vastzitten in een schrijnende situatie. Dat is broodnodig om te voorkomen dat een hele generatie jonge mensen richting mentale afgrond wordt geduwd.

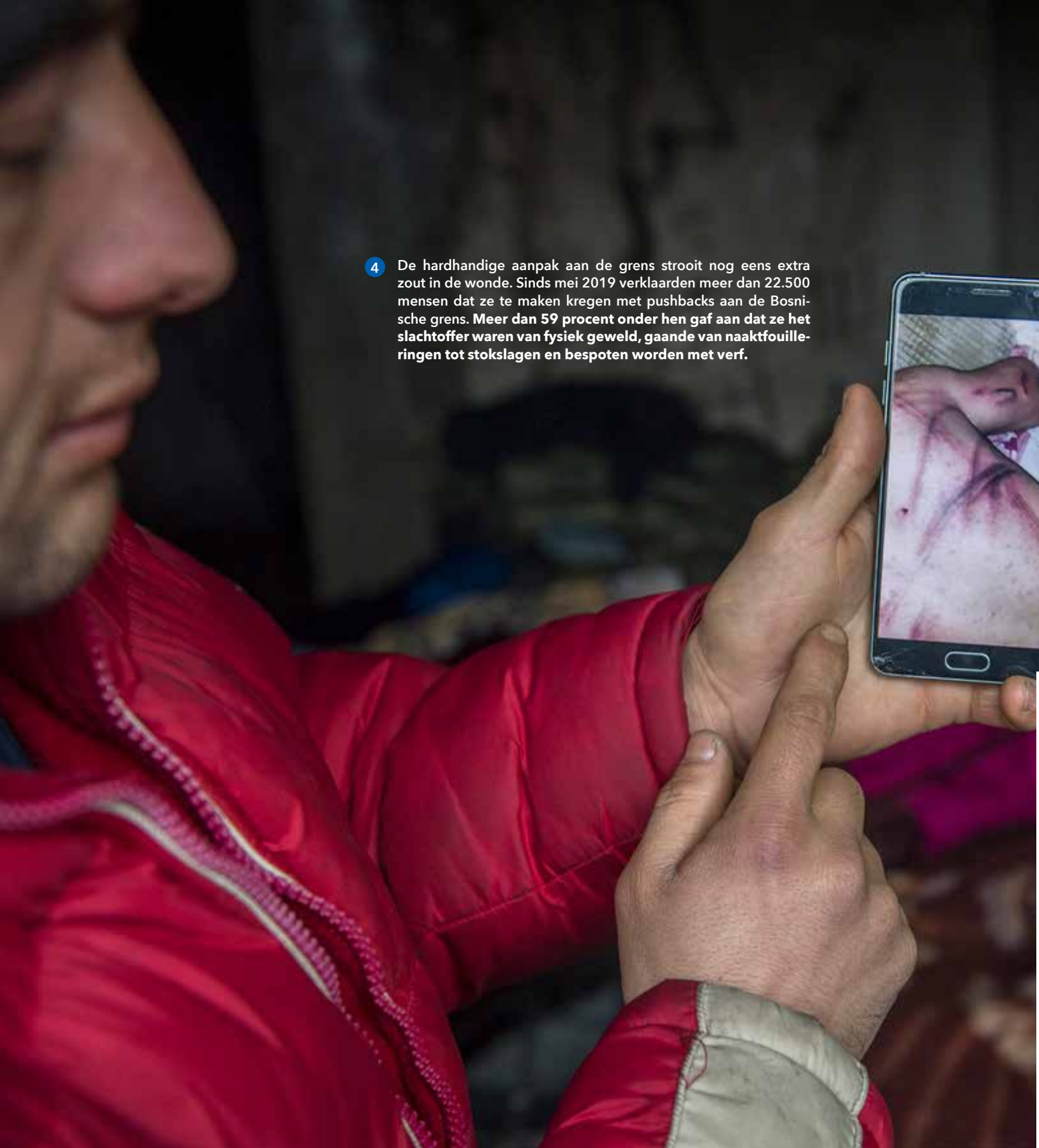

- 1 Zo'n 8000 vluchtelingen en migranten zitten vast aan de Bosnische grens. Ze hopen door te reizen naar Europa, maar dat blijkt in de praktijk aartsmoelijk. De verstrengde grenscontroles aan de Kroatisch-Bosnische grens maken het haast onmogelijk om de grens over te steken.

2 De meeste vluchtelingen en migranten leven in georganiseerde kampen, maar er is niet genoeg plek voor iedereen. Zo'n tweeduizend mensen proberen buiten de kampen op eigen houtje te overleven in geïmproviseerde barakken en tenten, of in de bossen onder de blote hemel. Dit zorgde afgelopen winter voor hartverscheurende tafereelen van jonge mensen die in mensonterende omstandigheden de barkoude winter moesten zien door te komen.

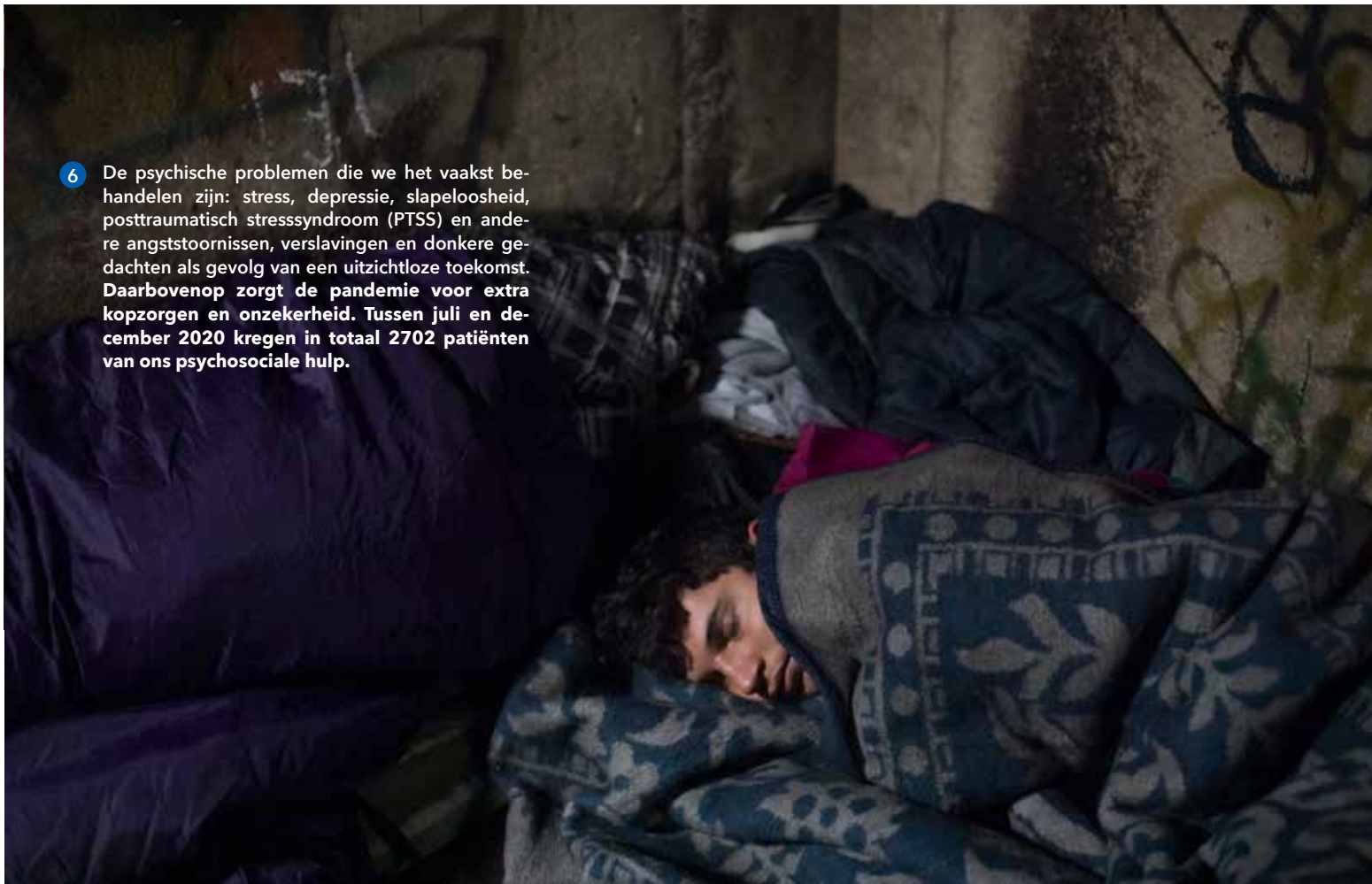
3 Dokters van de Wereld verleent psychologische hulp aan de vluchtelingen. Veel patiënten zijn getekend door meervoudige trauma's. Bij sommige patiënten staan gruweldaden uit het thuisland nog vers op het netvlies gebrand, zoals de moord op hun familie door Taliban-milities. Anderen dragen littekens van politiegeweld met zich mee of werden onderweg bestolen en van hun familie gescheiden.

-
- 4 De hardhandige aanpak aan de grens strooit nog eens extra zout in de wonde. Sinds mei 2019 verklaarden meer dan 22.500 mensen dat ze te maken kregen met pushbacks aan de Bosnische grens. Meer dan 59 procent onder hen gaf aan dat ze het slachtoffer waren van fysiek geweld, gaande van naaktfouilleringen tot stokslagen en bespoten worden met verf.

- 5 De mensen die Dokters van de Wereld begeleidt, blijven gemiddeld maar 100 dagen op locatie. We kunnen hen dus niet genezen of langdurig ondersteunen. Wat wel kan, is de meest ernstige en acute symptomen verzachten. Dat doen we via **therapie - in groep of individueel - onder begeleiding van culturele mediators, psychologen en psychiaters.**

- 6 De psychische problemen die we het vaakst behandelen zijn: stress, depressie, slapeloosheid, posttraumatisch stressyndroom (PTSS) en andere angststoornissen, verslavingen en donkere gedachten als gevolg van een uitzichtloze toekomst. Daarbovenop zorgt de **pandemie voor extra kopzorgen en onzekerheid. Tussen juli en december 2020 kregen in totaal 2702 patiënten van ons psychosociale hulp.**

DE NAWEEËN VAN COVID-19: ZORGT HET VIRUS VOOR MEER (ZORG)- ONGELIJKHEID, ARMOEDE EN DISCRIMINATIE?

Al het hele jaar horen we: “we zitten allemaal in dezelfde boot.” Maar terwijl sommigen de pandemie beleven vanop een gerieflijke jacht, dobberen miljoenen mensen doorheen de pandemie op een gammal bootje. Dokters van de Wereld getuigt met cijfers en stemmen vanop het terrein over de mensen voor wie de gezondheids crisis een extra harde noot om te kraken is.

DE GEWONE BELG

Meer ongelijkheid en armoede

De gezondheids crisis is intussen uitgegroeid tot een sociale en economische crisis. Zo zagen de voedselbanken hun vraag naar hulp met 24 procent stijgen en doen steeds meer mensen voor het eerst in hun leven een beroep op het OCMW om uit hun schulden te geraken.

“Op onze Brusselse en Waalse zorgbussen zien we een nieuwe doelgroep: Belgen die door de crisis in een neerwaartse spiraal zijn beland. Zij komen bij ons aankloppen voor medische zorg, hygiënekits (met o.a. tandpasta of zeep) of voedselhulp. Basisnoden dus, die ze zich niet meer kunnen veroorloven,” vertelt **Nathalie Annez**, coördinator Waalse projecten bij Dokters van de Wereld.

Hoe armer, hoe hoger het risico op besmetting en dodelijke afloop

Uit onderzoek blijkt dat het sterftecijfer voor mannen tussen de 40 en 65 jaar in laagste inkomensgroep tot 5 keer hoger lag dan voor hun leeftijdsgenoten hoogste inkomensgroep. Een van de redenen is dat werknemers die weinig verdienen vaak kleiner wonen of jobs uitoefenen waar thuiswerk minder evident is. In de Europese Unie kon slechts 3 procent van deze sociale groep thuiswerken, terwijl 74 procent van de hoogst betaalde werknemers dat wel kon.

“Dat mensen in armoede sneller sterven en een lagere levensverwachting hebben, was al voor de pandemie het geval. Een van onze campagnes stelde zorguiststel en de zorgkloof tussen arm en rijk in ons land al in 2019 aan de kaak. Door de pandemie is het probleem nog groter geworden.” **Alexis Andries**, directeur Belgische projecten bij Dokters van de Wereld.

DAKLOZEN

De pandemie en economische lockdown zal nog meer landgenoten dakloos maken. Uit de meest recente daklozentelling van begin dit jaar blijkt dat het aantal daklozen in Brussel nu al met 27 procent is toegenomen. Bovendien vervalt binnenkort het verbod op uithuiszettingen. Dit zal in combinatie met de economische naweeten van de pandemie hoogstwaarschijnlijk voor een verdere toename zorgen van mensen die op straat leven.

Blijf in uw kot, maar welk kot?

Daarnaast was de pandemie een regelrechte ramp voor wie dakloos is. Het federale beleid was ondanks extra inspanningen rond noodopvang onaangepast voor wie geen dak boven het hoofd heeft: daklozen konden zich niet aan de avondklok houden, zagen een heleboel hulpdiensten de deuren sluiten, zagen hun (bedel)inkomsten wegvallen, raakten niet aan maskers, desinfectiegel en hadden moeite om aan social distancing te doen op straat of in de opvangcentra.

“Dokters van de Wereld bleef tijdens de hele pandemie aan de frontlinie strijden voor wie dakloos is.”

“Dokters van de Wereld bleef tijdens de hele pandemie aan de frontlinie strijden voor wie dakloos is. Zowel in onze eigen zorgcentra als in de opvangcentra voor daklozen stonden onze medische teams paraat. Dat zal in de toekomst ook zo blijven. Daarnaast hebben we het aantal permanenties met de Medibus opgeschroefd, tienduizenden maskers en COVID-19 kits uitgedeeld, testing-campagnes gelanceerd en een tijdelijk dagcentrum voor daklozen in Brussel geopend.” **Maité Matchado**, coördinator van de medische activiteiten in de noodopvangcentra.

VROUWEN

De gezondheids crisis heeft een nieuw sociaal-economisch drama ontketend dat ongelijkheid de hoogte induwt. De ravage is het duidelijkst in sectoren waar vrouwen sterk vertegenwoordigd zijn. In de horeca, bij huishoudhulp, onder sekswerkers en in de informele economie is een groeiende groep vrouwen op korte tijd zonder inkomsten gevallen.

“Het afgelopen pandemiejaar kregen we te maken met een nieuwe groep vrouwen die ons nooit eerder benaderde. Zij komen nu voor het eerst bij ons en andere organisaties aankloppen voor hygiëneproducten, maskers, menstruatieproducten, kledij, voedsel en andere basishulp. Daarnaast blijven we paraat staan voor kwetsbare vrouwen die al voor de COVID-19 crisis op ons rekenen voor humanitaire hulp, zoals daklozen, vrouwen zonder papieren en migranten onderweg of op de vlucht.” **Céline Glorie**, referent Seksuele en Reproductieve Zorg.

Ook de **menstruatiearmoede** neemt toe: “Sinds enige tijd krijgen we wekelijks een veertigtal vrouwen bij de Medibus over de vloer die om menstruatieproducten en andere hygiënische benodigdheden vragen. Ze zijn vaak ook afhankelijk van voedselhulp of kledingdistributie. Het gaat om vrouwen die door de pandemie in de armoede zijn beland en die nu zelf niet meer voor hun basisnoden kunnen instaan terwijl ze dat vroeger wel konden. Voor dakloze vrouwen is menswaardig en gezond menstrueren nog een grotere uitdaging. De toegang tot veilige, openbare toiletten is door de lockdown veel moeilijker geworden. Hoe moet je van maandverband of tampon wisselen als je op straat leeft?” **Maité Montuir**, coördinator van de Brusselse Medibus bij Dokters van de Wereld.

“De situatie van mensen zonder papieren is door de epidemie nog grimmiger geworden.”

SEKSWERKERS WERDEN EXTREEM HARD GETROFFEN DOOR DE CRISIS

Het verbod om hun activiteiten uit te voeren dwong sekswerkers er toe om beroep te doen op overlevingsstrategieën (voedselpakketten, uitstel van betaling van huurgelden, accumulatie van schulden) en zorgde ervoor dat sommigen hun activiteit noodgedwongen clandestien voortzetten in zeer kwetsbare omstandigheden.

MENSEN ZONDER PAPIEREN EN MIGRANTEN ONDERWEG

Een deel van de bevolking die in België woont, is sinds het begin van de pandemie onzichtbaar. Mensen zonder verblijfsvergunning en zonder nationaal nummer, mensen zonder papieren en dakloze migranten op doorreis vallen systematisch door de administratieve mazen van het net en zagen hun al taaië levens nog zwaarder worden.

“De situatie van mensen zonder papieren is door de epidemie nog grimmiger geworden. De weinigen die aan een baantje konden geraken, vaak gevaarlijk of onderbetaald zwartwerk dat tegen uitbuiting aanleunt, zijn die door de crisis kwijt. Zonder inkomen belanden ze nog meer in de marginaliteit en zijn ze voor hun voedselvoorziening helemaal afhankelijk van de solidariteit van humanitaire organisaties of burgers. Daarom heeft Dokters van de Wereld samen met Samusocial en Artsen zonder Grenzen een mobiel team opgericht dat kraakpanden afspeurt op zoek naar dit soort kwetsbare mensen om er aan COVID-19 preventie te doen en andere humanitaire hulp te verstrekken.”

Noémie Grailet, coördinator van het mobiele team.

VACCINS AAN DE RAND VAN DE SAMENLEVING: EEN COMPLEXE, GRIJZE ZONE

Ook bij mensen aan de rand van de samenleving is een snelle vaccinatie de prioriteit. Maar terwijl bij de gewone bevolking de vaccinatie op kruissnelheid is gekomen, blijft een groot-schalige vaccinatiestrategie uit voor wie onder de radar leeft: *“We zien goodwill bij de verschillende overheden, maar de praktijk is complex: de mensen waarmee wij werken leven onder de radar: ze wonen verscholen in kraakpanden, hebben geen officiële verblijfsplaats, geen nationaal nummer, worden niet bereikt door de mainstream infokanalen: hen kan je dus niet met een online formulier of een oproepbrief verzoeken om zich naar het dichtstbijzijnde vaccinatiecentrum te begeven.”* **Marieke Priem**, Medisch coördinator voor de Belgische projecten van Dokters van de Wereld.

Dokters van de Wereld trekt daarom met een reeks partners met mobiele teams naar deze 'onzichtbare' mensen. “Het idee is dat we met een medisch & logistiek team trekken naar mensen die uiterst moeilijk te bereiken zijn: dat gaat over personen die leven in kraakpanden, niet geaggregeerde centra of daklozencentra met een groot verloop. De bedoeling is dat we daar ter plekke vaccinaties toedienen, voorafgegaan aan sensibilisering.

“In Syrië is het zorgsysteem door jaren oorlog bijna helemaal uitgehold. Zorgmedewerkers zijn het land uitgevlucht of gedood, hospitalen zijn het doelwit van aanslagen en er is een structureel tekort aan medisch materiaal en apparatuur.”

CORONA REKT DE KLOOF TUSSEN ARM EN RIJK OP

De corona-epidemie heeft de ongelijkheid wereldwijd doen toenemen: uit recente cijfers blijkt dat de de miljardairs van deze wereld hun rijkdom in 2020 met 3,9 biljoen dollar hebben zien stijgen. Tegelijkertijd hebben de meest kwetsbaren in bijna elk land hun inkomen zien dalen tijdens de pandemie. Als gevolg daarvan zou het totale aantal mensen dat wereldwijd in in armoede leeft naar schatting met 200 tot 500 miljoen kunnen toenemen.

LANDEN MET EEN ZWAK ZORGSYSTEEM KOPJE ONDER

In landen met een zwakke gezondheidszorg, bijvoorbeeld in arme landen of landen in oorlog, kon het zorgsysteem de overrompeling aan COVID-patiënten al helemaal niet bolwerken.

“In Syrië is het zorgsysteem door jaren oorlog bijna helemaal uitgehold. Zorgmedewerkers zijn het land uitgevlucht of gedood, hospita- len zijn het doelwit van aanslagen en er is een structureel tekort aan medisch materiaal en apparatuur. Hierdoor konden COVID-patiënten met complicaties niet adequaat verzorgd worden, met onnodig veel doden tot gevolg.” **Davide Olchine**, directeur Gezondheid bij Dokters van de Wereld.

NIET COVID GERELATEERD ZORGUITSTEL RUKT OP

De niet COVID-19 gerelateerde zorg kwam overal ter wereld onder druk. In rijke landen als België bleef de schade nog beperkt, maar in landen met minder uit de kluiten gewassen zorgsystemen waren de gevolgen desastreus.

In een recente ondervraag van de Wereldhandelsorganisatie in 105 landen geeft 45 procent van de lage-inkomenslanden een ontwrichting aan in minstens 75 procent van hun zorgdiensten. Bij de hoge-inkomenslanden was dat slechts in 4 procent van de landen het geval.

- Het Midden-Oosten werd het hardst getroffen, gevolgd door Afrika en Zuidoost-Azië.
- Bij 68 procent van de bevroegde landen ligt de dienstverlening rond familieplanning en **contraceptie** gedeeltelijk of helemaal ondersteboven
- In 61 procent van de landen staat de behandeling van **geestelijke gezondheidsproblemen** op een laag pitje of is zelfs helemaal stopgezet
- De **routinevaccinaties bij baby's** werden in 70 procent van de landen (ernstig) verstoord.

“In maart werd de ongelijke toegang tot vaccins tussen arme en rijke landen door WHO-topman Tedros Adhanom Ghebreyesus nog ‘grotesk’ genoemd”

ONEERLIJKE VERDELING VACCINS

Als iets de globale kloof tussen arm en rijk concreet maakt, dan is het wel de manier waarop COVID-vaccinaties wereldwijd verlopen. Tot nu toe werd slechts 0,1 procent van het totale aantal dosissen ter wereld toegediend in lage-inkomenslanden. De hoge-inkomenslanden nemen maar liefst 56 procent voor hun rekening. *“In maart werd de ongelijke toegang tot vaccins tussen arme en rijke landen door WHO-topman Tedros Adhanom Ghebreyesus nog ‘grotesk’ genoemd. Hij waarschuwde toen al voor een morele vergissing met mogelijks catastrofale gevolgen als er niet dringend werk gemaakt werd van een eerlijker vaccinatieplan op wereldniveau.”* **Michel Genet**, algemeen directeur van Dokters van de Wereld.

NO PROFIT ON PANDEMIC

We hebben allemaal recht op bescherming. Daarom steunt Dokters van de Wereld het breed gedragen Europese burgerinitiatief No profit on Pandemic. Samen roepen we de Europese Commissie op om de vinger aan de pols te houden zodat vaccins en behandelingen tegen het coronavirus voor iedereen vrij toegankelijk zijn.

Onderteken het manifest & petitie op
[HTTPS://NOPROFITONPANDEMIC.EU/](https://noprofitonpandemic.eu/)

